

Ca l'Andreu

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Carena del Cellers - Raval del Pujolet
Alçada: 364

Coordenades:

Latitud: 41.65205
Longitud: 1.89343
UTM Est (X): 407858
UTM Nord (Y): 4611736

Classificació

Número de fitxa 08179 - 358
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Coberta i bona part dels murs enderrocats.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A0010002600000A
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dc., 15/05/2019 - 02:00

Descripció

Ca l'Andreu és una caseta del Cellers situada al Raval del Pujolet, a la carena del Cellers, entre el vessant hidrogràfic dret del torrent del Pujolet i l'esquerre del torrent de les Pasteres. L'accés es fa des del Cellers pujant pel camí que s'enfila cap a la carena o bé des del camí de les Llobatones. Un cop passada una gran bassa closa per un filat les restes de la casa se situen en ple revolt, al bell mig d'un oliverar.

Es tracta d'una construcció de planta rectangular, de planta baixa i pis i golfes amb coberta a dues aigües, i el carener paral·lel a la façana principal, orientada al sud-est. Per les minses restes observades en els ràfecs, la teulada sembla haver estat construïda amb lloses de pedra plana. El paredat és de pedra calcària poc o gens treballada collada amb morter de calç, amb els murs interiors de l'habitatge arrebossats. Una part important de la casa està enfonsada i alguns dels murs amenacen de caure. Amb l'enderroc amuntegat a l'interior de la casa la identificació i disposició de les diferents estances com la cuina, les escales per accedir al pis superior, etc., es fa difícil d'interpretar. Però sembla que la part de la casa orientada al sud, en concret la planta pis hauria servit com a habitatge, mentre que la part orientada a tramuntana, adossada posteriorment estaria ocupada pel celler al mig amb les boixes i la premsa, i dues tines com a mínim situades ambdues als extrems de la façana nord i de les quals malgrat han perdut la coberta, es conserven els graons d'accés. A l'interior hi ha bardissa i sembla que els cairons han estat arrencats per reaprofitar-los probablement en una altre indret. Les poques obertures que queden dempeus denoten senzillesa en la construcció, amb alguna llinda de fusta, i muntants que alternen el maó i la pedra perfilada. A la façana de llevant completament embardissada hi ha un cisterna de 3m per 2 m de costat per 2 m de fondària aproximadament que recolliria les aigües de la coberta. I per sobre, gairebé a tocar, hi ha el que semblaria una petita bassa excavada al sòl; actualment està protegida amb branques seques per evitar que algú hi pugui caure.

Observacions:

Pel vessant sud destaquen varies feixes abandonades amb murs de pedra seca perfectament executats que s'adapten a l'orografia del terreny, alguns d'ells de més de dos metres d'alçada.

Història

Aquesta casa forma part d'un petit veïnat conegut amb el nom de Raval del Pujolet. L'establiment el componen cinc casetes construïdes dins la propietat del Cellers que es va formar entre el segle XVIII i principis del XIX a la carena del Cellers: Can Pau Cellers, Cal Jep, Ca l'Andreu, el Pujolet i una mica més avall, la Caseta, per tal de que un cop les famílies establertes, poguessin treballar la terra, en part oliverars, ametllers i en part vinyes i poder fer el vi directament a les tines sense por de que algú el prenguéssin in situ. De fet, segons ens explica l'actual propietari del mas, "com que abans es tenien molts fills, i era època de misèria, el pare, per comptes de fer-los fora perquè s'espavilessin els va cedir tres hectàrees de terreny a cadascun on construir-hi una caseta i sembrar. La misèria era tal que fins i tot estava establert que la burra la podien dur a pasturar a un camp de jonça per torns, però si aquesta tenia un burret, ja no hi podia anar perquè llavors calia alimentar dues boques".

El creixement de la població al llarg dels segles XVIII i XIX i bàsicament l'exportació de vi i aiguardent cap a Amèrica i nord d'Europa va provocar una expansió ràpida del cultiu de la vinya. Fins els anys quaranta del segle XIX, després de la Guerra del Francès i les guerres carlines i Catalunya estava en plena crisi agrària. En aquesta època els cultius predominants eren el blat, l'olivera i la vinya a les zones més planeres i més amunt la civada, el sègol i l'ordi, a més del cultiu de la patata. El motor d'expansió de l'economia va ser certament l'augment progressiu de la vinya.

Els propietaris, varen començar a desforestar indrets fins llavors ermes o boscoses, construint terrasses amb marges de pedra seca en indrets de fort pendent per ocupar tots els vessants de turons, muntanyes i torrents i rieres. Aquestes noves vinyes, sovint allunyades no les conreava directament el propietari del mas o d'aquella peça de terra sinó que les cedia mitjançant un contracte de rabassa morta () a petits pagesos.

Alguns rabassaires varen construir tines enmig de les vinyes i al voltant dels masos per evitar que comences una fermentació incontrolada si el trasllat durava massa temps. Però en altres indrets com és el Raval del Pujolet s'hi van construir petites masies amb varies tines que permetien l'establiment amb la família. Però amb l'atac de la fil·loxera, el raval es va anar abandonant.

El Cellers, documentat ja al segle XV és un mas encara avui dia amb gran quantitat de terres que es localitzen tant en el municipi de Rellinars com el veí de Castellbell i el Vilar. La majoria de les possessions eren cultivades de vinya i per tant aquesta era l'activitat principal de la masia. L'estrall de la fil·loxera va comportar que part de les terres es deixessin de cultivar; en elles hi ha crescut bosc i matollar. Les altres es varen plantar de vinya i la propietat es dedicà a la producció d'oli fins l'any 1956, on una gran glaçada va acabar amb els oliverars i actualment la majoria de terres són ermes, ocupades pel matollar i el bosc. El topònim Cellers prové de la propietat per on transcorre, també conegut al municipi de Castellbell i el Vilar com a Sallés. Carles Cornadó, estudiós de la toponímia d'aquest municipi i altres municipis veïns, en el seu bloc sobre topònims ens diu que Sallés deriva del mot Cellers, que s'aplica a un indret o lloc, generalment subterrani on es conserva el vi. Deriva del llatí cellarium, que vol dir rebost i que en català prengué el sentit d'estança subterrània o fonda per al vi i també el sentit de graner.

Bibliografia

AJUNTAMENT DE RELLINARS (2014). Catàleg de masies i cases rurals; dins Pla d'Ordenació Urbanística Municipal.

MORENO ALBAREDA, M. Dolors (1986). Rellinars. Rellinars: Patronat Local de la Vellesa de Rellinars.

MORENO, M. Dolors (1997). Les masies de Rellinars; dins XVIII Ronda Vallesana. Unió Excursionista Sabadell, pp. 73 - 81.

<http://toponimsdecastellbell.blogspot.com>

